

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**

Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**

Any III

Núm. 20

ALFRED MERCADER

CONTRACTES PER A
OBRES I CONS-
TRUCCIONS

CARRER TIGRE, NÚM. 12
VILANOVA I GELTRÚ

Josep García Roca

Pintor decorador

Carrer Santa Eulària, 11
VILANOVA I GELTRÚ

PERFECCIÓ ♦ RAPIDESA ♦ PREUS REDUITS

IMPRESA ECONOMICA

MAQUINÀRIA I TIPUS MODERNS

COL·LEGI, 8 I 10 : VILANOVA I GELTRÚ

URPI

SASTRE

CARRER SANT GREGORI, 8
VILANOVA I GELTRÚ

Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació

Publicació mensual

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ PER ALS NO SOCIS :	REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :	Del contingut dels treballs que es presentin per a la seva publicació, en seran responsables els seus autors.
Semestre . . . 1'75 Ptes.	Ateneu de Vilanova	
Any 3'50 »	i Geltrú, carrer de	
Número solt. 0'30 »	Sant Pere, núm. 40	

L'ENSENYANÇA OBRERA EN LA NOSTRA ESCOLA INDUSTRIAL

FINIT un altre curs de les classes per a obrers que de nit es donen a l'Escola Industrial, ens mou a dir quelcom sobre el mateix, per creure que és precis tenir una atenció especial vers aquestes ensenyances, de les quals havem sortit nosaltres i que la nostra Associació s'honora de tenir-les com origen de la seva existència.

Malgrat l'interinitat en que es desenrotllen avui tots aquests estudis, esperant amb impaciència l'implantació del nou Estatut d'ensenyament industrial, restem satisfets de la tasca portada a terme en el curs passat, sempre dins la modèstia de recursos en que es compta, no tan solament pels nombrosos alumnes que, com tots els anys, han acudit a les classes, sinó perquè s'ha notat, generalment, una disminució en el nombre d'exclosos per manca d'assistència, a l'ensem que un gran interès per part dels que fan els darrers cursos, en adquirir el màxim possible de coneixements, treballant amb tota fe i entusiasme.

Llàstima que no puguin donar-se les classes amb l'amplitud que requereixen i estimular amb ço que fos factible als alumnes. Quina tasca cultural més ferma podria fer-se a Vilanova!

Aquí no manca la matèria prima, perquè malgrat i que moltes vegades tenen de fer-se combinacions estranyes per a poder assistir a les classes, per l'agrupament d'assignatures degut al poc personal disponible, com també dels molts entrebancs que representa el tenir de treballar hores extraordinàries, i, com ja havem dit, la majoria de cursos sense cap estímul, l'obrer assisteix i pren gran interès per totes les assignatures de la seva especialitat.

Segurament s'aconseguiria un gran increment en les nostres ensenyances, amb la sola organització d'un pla d'estudis per a obrers, que donaria un nou

aliciant a l'estudiós, doncs tindria, l'ensenyament, una finalitat definida, a la vegada que evitaria la desorientació existent avui entre els alumnes, degut a no estar fixades les assignatures que deuen donar-se cada curs, com tampoc el nombre de cursos que poden fer-se.

Això principalment, ha sigut el que més sovint ha donat lloc que l'alumne repeteixi una assignatura creient que no està prou preparat per a continuar la següent, o, al contrari, que es matriculi en assignatures que no pot fer per manca de preparació, i, naturalment, en els dos cassos, l'un per no tenir interès per a ell ço que ja sab, i l'altre, per no comprendre-ho bé, donen lloc a que deixi d'assistir a les explicacions.

Estem convençuts de que aquesta és la dificultat més gran que avui té la nostra ensenyança obrera industrial, i de que si poguessim evitar-la amb la bona voluntat de tothom, s'aconseguiria un èxit més que falaguer, i allavors, si avui tenim la satisfacció de la tasca feta, la tindriem més gran el dia de demà, perquè hauriem assolit major perfecció.

P. M.

LA VIDA TERRESTRE PROVINDRÀ D'UN ALTRE MÓN?

CAL advertir que en aquesta senzilla informació de l'actualitat científica ni es preten establir cap afirmació ni, molt menys, barrinar cap dels conceptes derivats de la doctrina revelacionista: sobre tota ella hi estendrà la seva corbada sombra de dubte l'interrogant que acompanya el títol, car s'ha escrit la nota únicament per a donar idea, fiant-nos en la irradiació del cas pres com exemple, dels intrincats problemes que ocupen la ment dels savis, d'insospitada existència, molts d'ells, per la majoria dels que ens nodrim cerebralment amb el nostre pa de cada dia, i vivim temerosos de que certes coques ens fassin mal.

A la pregunta que encapsala aquestes ratlles, M. Paul Becquerel ha respost negativament; i Paul Becquerel és avui a França el representant més autoritzat de la «biogenia», apart de la biologia general que té per objecte el coordinar els treballs de totes les ciències de la Natura susceptibles de donar llum sobre la tan misteriosa gènesi de la vida. Becquerel, en el *Bulletin de la Société astronomique de France*, al menys, ha situat bé un problema dels més controverciats. Recorda lo que opina el gran físic suec Svante Arrhenius, que la disseminació dels gèrmens vivents se fa a través dels espais còsmics mercès a la llum. Es sapigut que aquesta exerceix certa pressió sobre tots els cossos que il·lumina; essent, doncs, aquesta pressió suficient per a propulsar, amb una velocitat lo necessàriament gran, corpuscles tan mínims i lleugers com els microbis. Mes, són els gèrmens vivents prou resistent per a soportar els rigors i les durades sovint considerables de llurs prodigiosos viatges? Els experiments de

Becquerel demostren que el buit glacial i sec dels espais interplanetaris posseeix la propietat de suspendre la vida dels gèrmens, sense matar-los. Per desgràcia, hi ha altres causes de destrucció verament temibles, en particular l'acció dels raigs ultra-violetes. Ell n'emet quantitats enormes d'aquests raigs; si la pantalla atmosfèrica en lloc d'absorbir-los en gran part, els deixés passar a tots, no solament nosaltres ens tornariem cecs, si que dins un breu termini serien completament destruïts els regnes animal i vegetal. I com que la sequedat, el buit, el fred, no impedeixen l'atac dels gèrmens més resistents per dits raigs ultra-violetes, i com que en l'alta atmòsfera hi abunden els ultra-violetes més perjudicials, lo mateix que els raigs cathòdics, que hi engendren els perillosos i penetrants Raigs X, la fantàstica teoria d'Arrhenius cau per terra: enfront causes tan nombroses de destrucció, l'ensemament dels móns entre ells devé impossible.

Sobre aquestes runes Becquerel hi aixeca una altre teoria, la de la radiobiogènesis terrestre. Les radiacions ultra-violetes, tan destructores més enllà de nostra atmòsfera, és probable que amb el concurs de substàncies radio-actives hagin pogut engendrar la vida a la superfície de la terra, dins condicions del tot diferents de les condicions actuals, «alguns quinze milions de segles enre-ra». Daniel Berthelot, per una part, i Stoklosa, de Praga, per altra, no han ja realitzat la síntesi dels sucres i de les amides per medi de les radiacions? Així, els agents de mort poden ésser també agents de vida.

Quan la vida fineixi sobre la nostra terra, renaixerà, potser, sobre altres astres. Paul Becquerel té una gran fe en el pervindre de la intel·ligència humana, i ens parla d'aquesta fe en termes tan vibrants, amb una imaginació tan arborada, que no podem menys de transcriure íntegre el paragraf, model de poètica exaltació científica si així pot dir-se.

«Si la vida, filla de nostre planeta, és avui sa presonera, ningú ens ha dit que sigui sempre així! ...Per damunt de la matèria, per sobre les forces que l'animen, més poderosa que la vida que prové d'elles, hi ha l'intel·ligència humana. Tot just nada d'ahir, i lligada encara amb la barbàrie que l'atura, té, afortunadament, davant d'ella alguns milions de segles per a evolucionar. Partint del seu ja vertiginós anament actual, qui pot preveure els formidables progressos que realitzarà! Potser a força de ciència i de consciència, després d'haver-se lliurat dels flagells físics i morals que l'aclaparen, mestressa de la seva evolució, transmetrà a altres intel·ligències ultra-terrestres el fruit dels seus esforços.»

El pensament humà, d'evolucions en evolucions celestes, cada volta més i més magnífiques, devindrà immortal i conqueridor de l'espai i del temps.

Heu's-aquí la conclusió de Becquerel. Pensem d'ella lo que pensem, cal reconèixer la seva esplendorosa bellesa.

G.

.....

AVÍS. — Preguem als senyors socs que qualsevulla deficiència que notin en la repartició del BUTLLETÍ, es serveixin comunicar-ho a la Junta Directiva o bé al Conserje de la nostra entitat.

EL MOLÍ DEL TURO. - RIU CARMO⁽¹⁾

A Mestre Joan Gabriel Romani

N'ARTUR OSONA, el benemèrit caminant qui recorregué pam a pam tot Catalunya, ja cantà extasiat — oh mon riu *Carmo* — les bel·leses de la teva vall esplendent. Avui, amb tot i l'haver desaparegut bona part de lo que et donava l'aire de carme incomparable, ets sobradament xamós per a donar-me l'impressió més bella i més grata, puix tens a l'ensem per a mi l'inestimable valor de conservar molt aprop teu i arran de les teves aigües una preuada relíquia de la meva família. Si gaia trobo la natura que t'estoja, la teva vall m'esdevé sagrada al contemplar a la teva voreta les vetustes parets tres vegades seculars del niu dels meus venerables avantpassats. El Molí del Turo.⁽²⁾

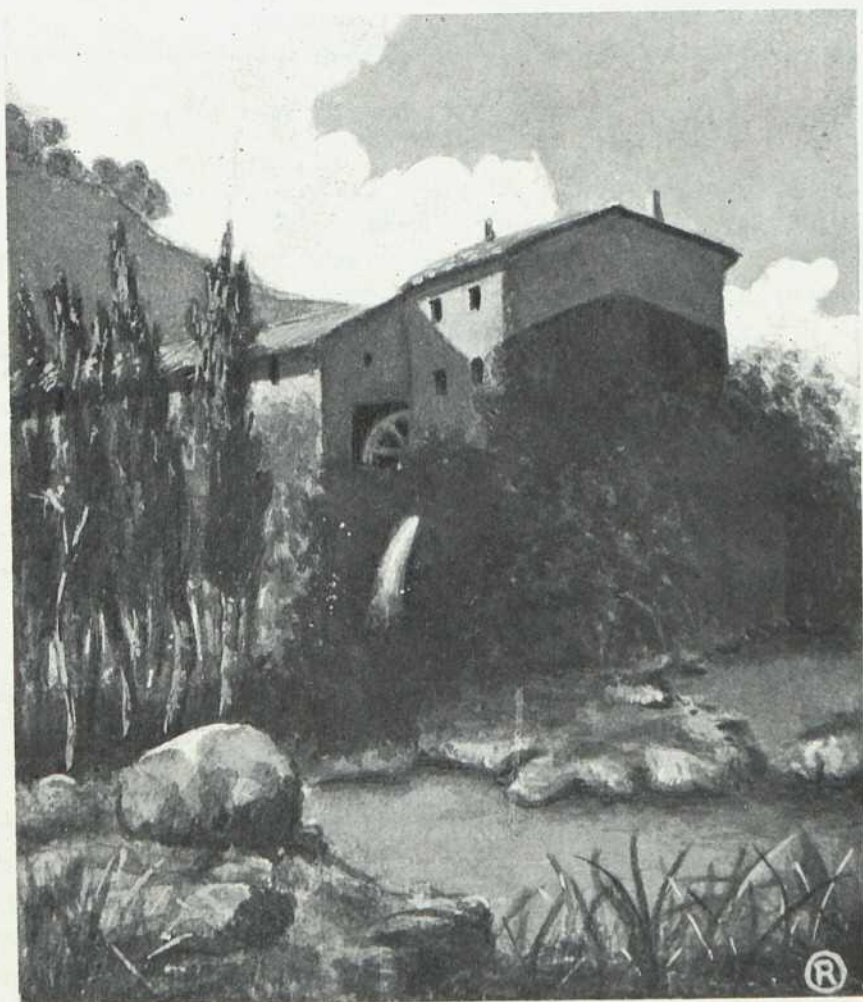
També ets acreedor a mon agraïment, recordant les hores ditzoses passades prop dels teus blaus i pregons pèlacs roquers, esperant pacientment que el trompitxo de suro de la meva pescadora, fent batzegades, assenyalés les pinsades d'algun confiat peixet dels que poblen les teves aigües, que, sinó amb l'abundància i rica varietat d'aquell riu immortalitzat pel Diví Ausoni, compta la teva faunula les suficients espècies per a no aburrir als aimants del tranquil i modestíssim esport de la pesca que a tu acudeixen. El moll barb de morro guarnit amb les quatre penjarelles filiformes que el caracteritzen, les inquietes i golafres vágares de llom blau i panxa d'argent i les llepissoses anguiles, s'han acullit a l'hospitalitat que els hi brindes amb la diafanitat de les teves aigües, fugint desesperadament de ton company el riu Anoia, on desemboques, el qui, per malifeta dels homes, ha esdevingut avui un torrent de pestilentes escurrialles.

Oh mon petit Molí del Turo, mon palau encantat. Encara que porugament arrupit dessota la superba i moderna construcció a la que malauradament t'adossaren, no perds als meus ulls la teva grandiositat humilment adquirida amb els tres cents anys de lluita prop la corrent de ton riu, les tranquiles aigües del qual, a voltes espantosament impetuoses en les seves avingudes, han amenaçat mil vegades endur-se-te'n riu avall socavant la roca on els teus fonaments arrelaren. Mon joliu molinet, bressol de la meva família, que els ulls dels meus successors puguin admirar-te com jo, encimbellat en la roca constantment besada per les aigües de ton aimat riu *Carmo*.

I a tu, mon venerable progenitor, Mestre Joan Gabriel, qui bastires el Molí del Turo en el llunyà 1620 i establint-hi l'indústria paperera assolires famosa anomenada per als teus i per a la comarca capelladina, reb per boca d'un dels teus descendents la més fervent admiració i un record d'aquella vall, que pre-

(1) «...Sancto Martino de Karmo...». Testament d'En Ramon de Guardia. — 17 juliol de 1205. — Cartoral de Sant Cugat del Vallès, n.º 613, fol. 195. Aquest document ens aclareix l'origen comú dels noms de la Vila i de la Riera de Carme.

(2) TURO. Nom vulgar de la roca travertínica, que compon el pis geològic superior de la comarca, i que donà el nom a la localitat i al molí.

El Molí del Turo. - Riu Carmo.

sencià els dies pot ser més difícils de la teva vida. Que les teves cendres reposin en pau i eternament, sota les esmolades lloses del magnífic claustre gòtic de la Seu de Barcelona. Adeu.

AMADOR ROMANÍ

ENERGIES

DEIXANT les quatre parets de l'estança, dirigim l'esguard al nostre entorn i seguim la mirada posant-la en carrers i places. Aquí un carro és emportat pausadament; allà travessa brunzent un auto; persones amb caminars diferents es mouen; oïrem sorolls diversos; un ferrer martellejant; motors i engranatges de tallers i fàbriques; algun crit de venedor... és el poble que treballa. Fugim d'aquest batibull de moviment, cap els afores, per a trobar calma, i ja ens sorpren de bell entuvi l'aigua que, sobrera d'una font, va corrent avall i avall, fins que, sobtadament, un airós vol d'ocells ens treu l'atenció fent-nos-la fixar enlaire; els arbres també segueixen el concert, embellint la visió amb llurs branques que van desprenent, una darrera l'altre, ses fulles més seques, per a ésser objecte de joc als bufaruts del vent, les alenades del qual venen d'una muntanya que ens decidim a pujar i s'esmortueixen a la plana entre núvols de polsaguera. Som al cim de la muntanya; cap remor mecànica, i no ens torba el popular crit del venedor.

Però, quin espectacle! Al fons, el mar; on la constància de l'inconstància de ses ones, ara furientes, ara mansoies, colpejen les roques i s'empaiten en el tou de les platges. Una atmòsfera fresca i pura ens ve d'ell, amarant-nos, i portada per l'airet, cau sobre el poble renovant continuament la que produeixen els cents pulmons que hi respiren. Set barquetes hi són bressolades dolçament, a més d'una gran nau que avença majestuosament, contrarrestant les forces naturals de les ones... i mirem terra en dins, masies, marges, cant de pagesos, primer; en segon terme, muntanyes i més muntanyes, i allà, la punta del cloquer del poble veí, el qual ens deixa sentir unes acompassades campanades indicant-nos a l'ensem que també sota el domini de la seva altura hi bat un poble amb vida... és la terra que fa el seu curs. I ara aquí dalt, no havent-hi res més alt que nosaltres, sinó la volta blava del cel, perquè no mirar-la i descriure-la? L'astre rei va a la posta; la seva energia lluminosa ens priva de veure'n d'altres menys importants, però la posta feta, ja el firmament s'ennegreix, els claps de conreus i muntanyes de la terra s'hi confondrien a no ésser que un puntillat espessíssim que apareix sobre nosaltres, el diferència bastant del to seguit i blavós que pren la superfície que trepitgem. Si imaginàriament projectem un viatge damunt un astre qualsevol, a la Lluna, per exemple, i des d'allí admiréssim la particularitat del planeta Terra, ens adonariem que la distància que ens separa ens faria veure-la molt altra que no és; els mars unes clapes, les muntanyes uns tons negres; pobles, ni pensar-ho. El que ens interessaria més, seria sens dubte el seu moviment de rotació, i el de translació al voltant del Sol.

Es dir, que de l'Univers en surt una frisança, un neguit de separar-se del camí recte; tot es mou, i donant la grandiositat del conjunt el que entenem per Naturalesa.

Quina quantitat d'energia és la necessària per a posar en vibració tots els elements del món? Impossible de mesurar-la. L'home ha pogut definir, que és una quantitat constant, que no s'en pot produir ni destruir i que a tot fenomen, es transforma d'una classe en altra.

Heu's-aquí la lluita de l'Humanitat vers la Naturalesa. Aquesta manifesta l'energia en munió de fenòmens; l'home no pot fer més que recullir i acumular dites manifestacions i transformar-les, condició que fa de l'home, senzillament, el paper de *receptor*.

La Naturalesa, pròdiga, en son començament de lluita donà a l'home cinc *receptors* principals, mitjançant els quals, pot escoltar, veure, assaborir, palpar i oïr. Ells són, per si mateixos, armes prou valuoses per a esbrinar i posar-se en defensa dins els combats que per al seu posterior bé amb la Natura entaula sovint, doncs no solsament hi han les energies que són directament rebudes pels cinc sentits, sinó que ens en volten moltes més, amb les quals s'han de juntar tots els estudis de l'home per a combatre-les i fer-se'n amo.

Però si l'home no pot crear energia, com és, que donant un gir a un interruptor tenim de sobte energia lluminosa, o el voltar d'un motor o siga energia mecànica? Mes, pregunteu d'on venen els fils empalmats i ens indicaran una llarga línia, sostinguda per una sèrie de pals i seguint-la trobarem l'origen: una central tèrmica o hidràulica. Parlem de l'última. Quines armes l'hi han resultat de l'estudi, a l'home, en aquest cas, per a combatre la Naturalesa? Uns aparells *receptors* nomenats turbines, elements que són forçats a donar voltes, impulsats per la caiguda d'un doll d'aigua sobre d'ells. Ves per on la Natura fou vençuda. Una impetuosa corrent d'aigua sense valor abans, que queia d'una bastant altura, es fa passar ara dins els *receptors* i la força dinàmica natural és transformada en energia mecànica de rodament de la turbina, aquesta última en elèctrica a l'acoplar una dinamo a l'eix de la turbina, i ja tenim el que buscàvem.

Advertim la necessitat de tenir el *receptor* convenient.

I si això diem dels salts d'aigua, què no direm de la radiotelefonía, que aprofita l'energia emesa per una sèrie de guspires elèctriques.

Per a conduir l'energia dinàmica de l'aigua, la Natura feu els rius i torrents. Per a conduir l'energia de la radio, posà per totes parts una xarxa de vies, simulant als trens, anomenada èter, que la transporten del lloc on s'ha fet l'espurnall a totes direccions i sentits amb una velocitat enorme, sense parar ni cansar-se. Dita xarxa o vies ens ha rodejat i atravesat sempre, però no tenint un sisè sentit corporal *receptor* per a combatre directament i fer-nos amos de l'energia de la radio, s'han tingut de montar, amb astúcia, uns aparells que, igual que les abans turbines, transformin les ones que ens rodejen, en energia sensible o elèctrica. D'aquests *receptors*, ja de molt coneguts, n'hi ha de galena, n'hi ha de làmpares i els que sortiran, encara. La Natura ha tornat a ésser vençuda. Però quants afanyos i hores d'estudi ha costat!

Avui dia ja algun filòsof i físic, ens anuncien altra guerra a vèncer; ens parlen de l'energia que es podria recollir d'una mirada o de l'efecte d'amistat, com també controlar el major o menor grau de geni o dolor d'una persona, dient-nos els avantatges o inconvenients que tindriem de rebre o no; una energia amorosa... essent el cas de que l'amor és un punt emissor d'ones...

Què haurien dit els nostres avis a qui els hagués explicat el pervindre de tal o qual salt d'aigua on avui hi ha instal·lada una important central hidroelèctrica? Segur: Que estava xiflat. Naturalment, si allavors no més coneixien les experiències de Volta i les seves lleis de contactes! Fou necessari que vinguessin els Amper i Grams, per no citar-ne d'altres, per a fer veure les relacions de les energies mecàniques i elèctriques.

Què haurien dit els nostres pares, a qui els hagués dit que estaven rodejats d'una veritable batalla d'ones elèctriques i que més endavant, amb elles, podrien parlar i sentir concerts a milers de quilòmetres lluny? Home de Deu, haurien dit. Vostè vol fer sortir peres a l'olm, per no dir-li que tenia pertorbades les facultats mentals.

I als filòsofs que ens diuen tot el de les ones amistoses, o les del geni? Què anem a dir-los? Retiri's, home, retiri's, i faci's mirar pel metge, que vostè no està bo. Mes, recordem aquelles senzilles paraules del primer legislador, que ens parla en el Gènesis: «*I la terra era nua i buida i les tenebres rodejant-ho tot, i l'esperit de Deu era transportat sobre les aigües*». Pensant amb elles i comparant l'estat actual de les coses, tan diferent d'aquell temps; essent tan gran la Naturalesa i les seves energies com l'esperit emprenedor de l'home, ajudat de la fe de la victòria, no ens queda més remei que respondre. Qui sab!

FRANVISA

EL COLOR EN LA CIÈNCIA I EN L'ART

III

EL COLOR VIST CIENTÍFICAMENT

EXPLICADES les qualitats capdals dels colors en les seves relacions, pas-sarem a detallar un poc més el perquè del color.

Mentres la llum no existeix, o, més ben dit, mentre l'èter no vibra les vibracions necessàries, apareix tot negre i els cossos invisibles. Però si per un mitjà qualsevol l'èter vibra les vibracions de la llum, els cossos abans negres s'il·luminen i cadascun d'ells es cobreix de son color. Si la llum és la blanca o sigui la del sol, cada cos pendrà el color veritat; diem veritat no pas en el sentit exacte de la paraula, ja que el color és una de les coses de visió més variable segons l'individu que l'observa, sinó, per ésser la llum del sol la més natural per a observar les diferències entre els colors.

Al batre la llum blanca sobre un cos, poden passar tres fenòmens : Primer, que el cos, per la seva constitució molecular, absorbeixi totes les radiacions lluminiques; segon, que les reflecti totalment, i tercer, que absorbeixi unes i reflecti totes les altres.

En el primer cas, el cos apareix negre, doncs a l'absorbir tota la llum, cap de les radiacions pot ésser observada per reflexió i, per tant, l'individu es troba, en relació al cos, il·luminat dins el cas d'una absència de llum completa.⁽¹⁾ Degut a aquesta absorció, s'explica el que en hivern admetem vestits foscs, car al mateix temps que el fosc absorbeix les radiacions lluminoses, amb elles absorbeix les calorífiques.

En el segon cas, el cos apareix brillant i d'un color que depen molt del de l'ambient. Es el cas dels vestits clars d'istiu; bat el sol sobre d'ells, i per son color tendeixen a reflectir o allunyar enfora les radiacions lluminoses i calorífiques. Heu's-aquí perquè els moros s'envolcallen en mantells blancs.

Finalment, el tercer cas. Dintre d'aquest es troben quasi tots els cossos, i si tan rigurosa és la classificació, tots; doncs en la naturalesa no hi ha cap cos veritablement blanc, ni cap exactament negre, sinó que cada un d'ells té un color.

El fenòmen d'absorció i reflexió de la llum es compren bé fent que l'espectre es faci sobre una pantalla o paret lo més blanca possible; si així és, veurem els colors amb tota la seva puresa, degut a que el blanc ho reflecteix quasi tot, absorbint una petita quantitat, tan mínima, que als nostres ulls ni val la pena. En canvi, si en lloc de la pantalla blanca en posem una de negra, apareixerà tan sols una feble coloració degut a que el negre ho absorbeix quasi tot i reflecteix un mínim. Si fos possible que el negre fos perfecte, l'últim rastre de coloració desapareixeria i la llum no faria pas senyal.

Hem d'indicar que a més dels tres cassos dits n'hi ha un altre, tampoc perfecte, que és de transparència, el cristall per exemple, i que succeeix quan el cos deixa passar a son travers els raigs lluminosos.

En la coloració del cos hi contribueix molt la formació interior i el color de la llum que l'il·lumina. El vidre transparent i sense color fet a pols, apareix blanc, i, en canvi, metalls que pulits reflexen perfectament la llum blanca, en pols, són negrencs. En quant a la llum, podem dir que una habitació blavenca il·luminada pel gas, que més aviat és groguenc, apareix d'un verd fi.

Observar i estudiar aquests detalls curiosos, ajudarà molt i molt a fer-se un capital pràctic de gust artístic. Quantes vegades no havem vist a pintors fer en les parets les combinacions més estrambòtiques, sense que ningú protesti de l'engany que suposa el fer d'una habitació que podria ésser una cosa decorosa, una taca de mal gust, esquifidesa i vulgaritat.

Ja havem fet notar prou de quina manera tan ferma rebutja la Naturalesa presentar cap cos que estigui comprés en els tres cassos de transparència, blan-

(1) S'ha de recordar que la llum no és visible per si mateixa; el veure un raig de llum que entra per una finestra dins d'una estança fosca, es degut a que coloreja l'innombrable quantitat de partícules de pols que en l'aire suren continuament; si aquestes no hi fossin, el raig de llum podria traspasar l'habitació entrant per una finestra i sortint per una altra, sense que hom fos capaç de distingir sobre el fons negre la més lleu silueta de son camí.

cor o negror. No existeix cap cos que pugui vantar-se de pertènixer a algun d'aquests grups; un cristall podrà estar fet amb totes les regles de l'art vidrier, però de color en tindrà i ferà reflexes, quan per ésser el cristall veritable no hauria de tenir-ne; la Ciència podrà avençar molt, però trobar un cos d'una transparència pura, d'una blancor immaculada o d'un negre perfecte, no és fàcil. La matèria sempre serà matèria, que a l'ésser feta per Deu, ja va posar-hi el do de l'impuresa per tota una eternitat.

RICARD VIVES

SECCIÓ LITERÀRIA

POEMES EN PROSA

I

DEIXEU-ME somniar en l'amor. Deixeu-me creure, ulls clucs, que floreixen les virtuts més pures.

Deixeu-me adorar la ingenuïtat, la fermesa, l'abnegació, la caritat, la puresa.

Deixeu-me perdonar, també, la irreflexió, l'ira, la versatilitat, l'afany de granses, la malinconia.

Res de tan humà com aquestes últimes qualitats que fan el contrapés de les primeres.

Res de tan diví com les primeres, que soplujen les últimes.

Jo voldria només un amor adornat per un bri de puresa, enc que moralment tingués una colla de defectes.

Jo sabria superar els defectes; jo sabria estimar-los com petites irregularitats gracioses, com quelcom de picant que fa encara més deliciosa la sabor d'una menja.

J. A. RICART

■ ■ ■

L' OFEGAT

FRAGMENT

Dedicat a la bona amiga Madrona Serra

I

CAP a llevant tot just començava a clarejar. A les primeres llums de l'albada, aquella platja tan bella i alegre els altres dies, presentava un aspecte desconhortador.

Les barques que s'havien quedat a terra, havien sigut entrades endins de la sorra fins a prop de les cases, i així i tot, de tant en tant, una onada encara més forta que les altres, anava a petar contra la proa dels bastiments.

Les dones, generalment alegres i feinejadores, s'havien agrupat, i com si els bramuls de la mar les espantessin, anaven dient-se, amb veu baixa, sos temors i esperances.

En mar, qui no hi tenia l'espós i el fill, hi tenia a un dels dos, o hi tenia al pare; l'única que semblava que gosés a aixecar la veu, era la Toneta, i una vegada que el vent bufà del seu cantó, em portà aquestes paraules :

— No sé, però estic tota espantada; el cor em diu que a la barca del Perot, l'hi ha passat una desgràcia. Quan hi penso, tota jo m'esgarrijo. Sembla talment que d'un quant temps ençà la dissort els persegueixi : si els altres agafen tres arrobes de peix, ells no més en porten que mitja; quan ells n'agafen deu, els altres trenta; els dufins sembla que no més vegin el peix de les seves xarxes... i tot això des de que porten de remitger al fill de la Calera, que sembla que els hagi caigut al damunt com una maledicció.

Mentres deia això, mirava de cúa d'ull i amb les celles arronsades, vers un recó on es veia a una dona, tota arrupida sota un mocador gran, i voltada de tres infants, que, amb les mans a la butxaca i el coll arronsat, tremolaven. Quan el vent bufava amb una ratxa violenta i s'obria el mocador que duia a l'espatlla, s'en veien eixir uns peuets nus i vermells.

La dona tenia els ulls, blaus com la mar, horrorosament oberts i fits en l'horitzó. De tant en tant una extremitud recorria el seu cos; llavors, sense separar la vista de la mar, amb un moviment ràpid, agafava les puntes del mocador i les ajustava bé sobre el pit. A estones l'haurieu vista balancejar-se a dreta i esquerra i acotar el cap amorosament sobre el nin, quals formes s'endevinaven al damunt de la seva falda.

A una ordre de la mare, el fill gran, d'uns vuit anys, s'acostà poruc al grup de dones i les hi preguntà si ja es veien vindre les barques.

La veu de la Toneta, aguda i penetrant, contestà bruscament una sola paraula :

— Busca-ho!

L'infant semblà tot sorprès d'aquella resposta, i quan a l'anar a preguntar de nou, s'en adonà que les dones ja l'hi havien girat l'esquena, s'entornà cap a sa mare tot sanglotant. La mare, al sentir l'explicació del fill, alçà els ulls al cel...

A la claror del sol ixent, s'hi veien brillar unes llàgrimes.

II

A mida que el dia s'anava aixecant, semblava que la mar s'apaivagués. Poc a poc les barques havien anat apareixent en l'horitzó, i s'havien anat acostant a la platja. Per fi la primera arribà a tocar la sorra. Des de dalt, els tripulants, amb les llargues perxes, feien gegantins esforços per a aguantar-la de proa mar endins. Però, a voltes, en un moment, les ones, que venien de garbí, petaven fort contra la banda, i posant-la de travers desfeien el treball.

Mentres tant, des de terra, avençava cap a l'aigua una com processó de cinquanta homes, portant entre tots, agafat, un gros cable que havien d'enganxar a la popa de la barca per a estirar-la.

Quan venia una ona forta i alta, recargolant-se per a petar contra l'arena, haurieu vist a la colla de mariners, pendre embranzida i saltar enlaire, comen-

çant pels de davant i seguint els de darrera a mida que l'onada anava avançant, formant com una movable serp de caps i pits.

Mig caminant, mig nadant, aconseguiren posar la braga enganxada al seu lloc.

Una volta això aconseguit, es repartí la colla banda i banda de la barca; apoiant-hi el muscle l'adreçaven i cridaven tots a la una, empenyent-la amunt i endavant a l'hora.

Des de terra, en Cristià, comanava als de dalt, als de baix i al maquinista que es cuidava del motor. Semblava talment un ardit quefe a les ordres del qual, es moguessin els minúsculs exèrcits dels homes oposats a les colossals forces de la Naturalesa. Observava els moviments de la mar esvalotada, i aprofitava els moments de treva i de furor per a trèurer a bon fi la pesada tasca. Quan les onades eren fortes i violentes, cridava a ple pit : Oooooiup!, i els homes, d'esquena a la barca, aguantaven l'embestida. Quan entre onada i onada hi havia un moment de repós, que deixava la mar plana, amb una senyal, manava al maquinista d'embragar.

Llavors el motor petava i esbufegava com una bèstia sotmesa, i a estrabades, anava estirant poc a poc la barca cap a terra.

III

Gairebé totes les barques havien arribat; no més dues en mancaven, i encara d'una d'aquestes es veia no molt lluny la vela estesa, pujar i baixar a compàs del va i ve de les ones.

Quan foren aprop, en Cristià, que la mirava amb els binocles, digué que era el bastiment del Gori.

De l'altra barca, la d'en Perot, ningú n'havia sapigut donar raó. A mida que els altres havien anat arribant, havien dit que res ne sabien. No més un digué que creia que anava cap a llevant, camí de Barcelona.

La colla de dones s'havia anat desfent de mica en mica; no més quedaven les que encara tenien els homes a la mar.

L'aspecte trist de la platja havia desaparegut pera donar lloc a la més bullanguera alegria.

Tot eren parabens i enhorabones, i com que el content es egoïsta, gairebé ningú feia cas de les dones que al voltant de la Toneta, miraven frisos mar endins com volent descobrir-ne fins el misteri de les seves pregones fondàries. I molt menys ne feien de la pobre cega, que arrupida encara en son recó, semblava volguer descobrir amb l'oïda lo que els seus ulls no li deien.

El petitet s'havia despertat, i sota el mocador que el cobria, s'el veia bellugar cames i braços.

El mitjà, assegut al sardinell de l'acera, s'entretenia escrivint amb el dit, a l'arena, gargots i més gargots que el vent esborrava.

L'altre s'estava quiet i arrupit al costat de sa mare, mirant-la amorosament i dient-li paraules de conhort.

IV

...i quan ens semblava que ja estàvem fora de perill, un coll de mar ens ha aixecat com una pluma i al baixar, hi ha hagut el capgirell.

L'Anton i jo ens havem pogut arrapar als remes que han saltat.

L'home de la Toneta, l'havem vist allunyar-se portat per la corrent.

El noi de la Calera, s'ha quedat sota la vela.

Quan el Gori ens ha vingut a recullir, el Toni i jo gairebé ja no ens podiem tendre. Els hi havem dit que els altres eren a l'aigua i que calia provar de cercar-los.

Al Joan no l'havem vist. Al noi de la Calera l'havem trobat, però ja estava llest quan l'havem recullit...

V

El tenien estés sobre la sorra. De la seva cara, blanca com la neu, semblava que volguessin saltar-ne els ulls, inflats i moradencs. Els tenia oberts i fits al cel, i al reflexar-s'hi els núvols que corrien, semblaven encara plens de vida.

Tenia la boca oberta, però amb les dents apretades.

El llavi inferior, esqueixat, li penjava a un cantó. Per entre les dents, brutes de sang, una bromera espessa i groguenca n'eixia.

Al front, i mig amagat pels cabells esbullats i bruts d'arena, se li veia un ample esboranc, ple de un fang negrós format de sang i sorra. L'una mà la tenia arrapada al pit; amb l'altra agafava un tros de corda.

VI

Agafada per la mà amb el més grandet, la Calera s'acostà al grup que rodejava l'ofegat. Al veure-la, amb un moviment com d'odi i fàstic, la gent s'apartà d'ella deixant-la sola amb el mort.

Agenollant-se a terra, anà palplant per la sorra fins a trobar els peus del fill. Recorrent el seu cos, arribà fins al cap que aixecà com per a mirarse'l, i lentament acotant-se, posà un bes en la boca pútrida del cadavre.

El més petit, a l'aixecar-se la mare, agafà els cabells del mort, i al veure que a l'estirar-los, com una cosa buida, el cap bellugava d'una banda a l'altra, rigué.

El mitjà, estranyat, mirava ençà i enllà.

El gran plorava.

I la mare, sense un sanglot ni un sospir, de genolls en terra, resava, mentres lentament les llàgrimes anaven rodolant-li cara avall, deixant, al caure damunt l'arena, una minúscula rodoneta.

* * *

De tant en tant, entre les veus de les que l'aconsolaven, sortia la de la Toneta, que fosca i regollosa, cridava :

—Maleïda bruixa, maldament Deu t'els prengué tots els fills.

A. PUEYO

■ ■ ■

LLUMINÀRIES

JA l'enyorat prosista, el prosista ara senzill, ara profund, sempre apassionat i sempre càl·lid, que en l'aplec titol·lat *Minucias* va recullir tots els batecs de la vida vilanovina, En Francisco Ferrer, es dolia de l'evolució que havien sofert aquestes típiques festes de carrer, que en el més bell esclat de la primavera, omplenaven d'alegria la vila nostrada, d'alegria ingenua, franca, riallera, com sentida baix la tèbia besada de la Vida exuberant que renaix en tots els homes, al rebre l'abraç amorosit de la Natura engalanada i les sentors de sanitat de terra fecunda que esclata en bells fruits.

Ell es dolia d'una evolució lògica, fatal. Quan l'ingenuïtat ha desaparegut d'entre els sentiments del poble, per a deixar pas a tota la sèrie de cabòries que hom en diu perfeccionaments, inherents, naturalment, als avenços que en tots els aspectes realitza el progrés, no és pas possible que en les seves més visibles manifestacions, encara que sigui en les més espontànies, més pròpies, s'hi vegi aquella ingenuïtat que les feia abans tan estimables.

Lo que abans commovia, lo que abans deia quelcom, perquè el poble tenia ànima d'infant, i en les ànimes d'infant tot hi canta dolçament o tot hi plora, ara fa riure, ara és ridícol.

A mida que els luxes i les comoditats de la vida, i les bel·leses de l'art han pogut ésser gaudides de més aprop per les multituds, mercés als mitjans que la vida moderna proporciona, a la vegada que s'ha fet més difícil satisfer els gusts de la gent i ha devingut més complicat fer-li sentir noves sensacions cercades constantment i constantment desitjades, ha anat desapareixent aquella infantilitat tan encisadora, que ens feia fruir en la preparació de la bulliciosa festa del carrer, tot retallant les *banderilles* de paper virolat, arrançant els fanalets evocadors de fantàstiques nits venecianes, instal·lant l'olla, el cubell de fruita o la xacolata i organitzant les famoses i grotesques curses de sacs. Deia el prosista que aquestes festes morien d'ençà que havien perdut aquella cursileria tan suggestiva. Hom creu més aviat que han mort d'ençà que se les hi ha volgut donar un caire molt allunyat de ço que el mestre *Efe* en deia cursileria suggestiva i que en realitat era la manifestació més viva de la seva idiosincràsia, per a caure en la cursileria veritable.

La cursileria del gas i l'electricitat i l'orquestra i el *jazz-band* i els vestits de festa en la lluminària típica, devinguda ara un amanerat ball a l'aire lliure.

Havem dit ara? Havem parlat, doncs, malament. Ara la lluminària ha mort; li ha donat l'últim colp aquesta crisi de la vida del nostre poble, aquesta anèmia de la sang d'un organisme, eternament xuclada. Fou allò la seva agonia. Agonia d'un ésser fort, potent, ple d'energies ancestrals que resisteix la Mort.

Diem com el prosista que feia poesia sense rimar-la: «Tornem als pianos de maneta, a les mesquines cadenetes de paper col·locades per mans infantívoles, i recreiem-nos en la contemplació d'aquestes simpàtiques alegries engendradores de romàntics amors i continuadores de l'ànima del nostre poble.»

E. M.

LA NOSTRA EXCURSIÓ AL PRAT DE LLOBREGAT

EL dia 21 del mes de maig passat va tindre lloc l'excursió organitzada per la nostra Junta Directiva per a visitar la granja agrícola i pecuària «La Ricarda» i l'Estació Radiotelegràfica de Prat de Llobregat.

L'idea de la Junta de donar certa varietat a les excursions de la nostra volguda Associació, va ésser agraçosament acollida. Una trentena d'associats van inscriure's, desitjosos de veure una de les millors instal·lacions agrícoles d'aquesta comarca i els avenços que s'han operat en la radiotelegrafia d'ençà que el famós inventor Marconi va fer els primers assaigs.

El temps semblava que volgués associar-se a la sortida, ja que l'esplendidesa del dia convidava a recorre l'extensa plana del baix Llobregat, on al bell mig d'ella s'hi troben els dos edificis que de faísó ben distinta són una mostra del grau de perfecció que pot assolir l'home en totes les manifestacions de la seva activitat.

A dos quarts de set partírem d'aquesta vila els excursionistes, i en arribant al Prat, a dos quarts de vuit, atravessàrem el poble, dirigint-nos a la granja, distant uns tres quilòmetres.

Ja arribats a «La Ricarda», va fer-nos els honors de la visita un home de barba blanca, que ja de primer antuvi va conquerir les nostres simpaties per la bondat que respirava el seu rostre, colrat pel sol, i a la vegada per la seva vetlesa que imposava respecte. Pensàrem en les vegades que el seu cos s'havia doblegat vers la mare terra per a recollir els fruits que li retornava després d'haver-la amarada amb les seves suors. Portava al cap una boina, indument exòtic en un agricultor de la província de Barcelona, si bé el seu parlar ja denotava l'origen de la noble terra aragonesa. Al veure'l, de moment, va semblar-nos l'encarnació d'un d'aquells caps d'estudi que algunes vegades havem admirat, sorgits del pinzell d'artistes famosos.

La granja «La Ricarda» és digna de visitar-se per a poder admirar, a l'ensens que l'extensió de terreny que forma part de la seva explotació agrícola, els locals, on la llum i la ventilació hi són a doll, i on estan curosament instal·lades nombroses vaques, el tractament de les quals, per a que donguin el major rendiment i la millor qualitat de llet, es fa amb els procediments més moderns i amb totes les condicions higièniques.

El nostre guia va ensenyar-nos lo que en un establiment d'aquesta classe pot oferir cert interès, explicant-nos amb tot luxe de detalls les diferents operacions que el líquid blanc, procedent d'aquells animals rumiants, sofreix abans d'ésser exportat a la propera Barcelona. La ciutat comtal pot contemplar-se des de la granja, veient-se com, arrancant dels peus del Tibidabo, va extenent-se per a que la besin les ones del mar Mediterrà.

Per a tota mena de feines agrícoles pròpies d'aquella explotació, es disposa de nombrosa, variada i perfecta maquinària.

Ens despedirem, molt agraïts, d'aquell bondadós fill del camp i ens dirigirem a visitar la Estació Radiotelegràfica, que s'alça a pocs metres de la granja.

Els empleats de la Estació varen excedir-se donant als excursionistes tota mena de detalls respecte el funcionament dels aparells i les noves instal·lacions de la Estació. Vàrem convence'ns que per l'importància que va adquirint aquest sistema de comunicació prompte farà precis la construcció d'un nou edifici capaç de contenir amb comoditat i sense perill de cap mena el complicat mecanisme que l'actual Estació tanca.

Agraïts de les atencions rebudes i després d'haver contemplat les altes antenes que formen part de les instal·lacions exteriors i haver-nos suggerit, l'esmentada visita, algun comentari referent a l'important descobriment de la comunicació a través de l'espai, que tants serveis presta a l'humanitat, vàrem dirigir-nos altre vegada cap al Prat, on prenguerem un refresc esperant l'hora del regrés a Vilanova. Encaminant-nos després a l'estació del ferro-carril, visitarem el pont de ferro que per la part de ponent hi ha prop de la mateixa, la construcció del qual va ésser observada detingudament, recullint una sèrie de detalls molt interessants.

A punt de venir el tren de Barcelona, el nostre Vice-president, senyor Juliachs, amb la seva conversa, sempre agradosa i plena d'acudits de bona llei i de mots enrevessats, va començar-nos una discussió, que va ésser continuada dins el tren, sobre el tema de la teoria de la relativitat, que va fer, d'acord amb la mateixa teoria, que ens semblés més curta la distància que existeix des del Prat de Llobregat a la nostra vila.

T. O. C.

NOTICIARI

Ja en màquina la present edició, ens arriba a nosaltres la notícia de la mort del nostre benvolgut amic i mestre, el senyor En Francesc de A. Suñé i Bolet, Mestre de Taller de l'Escola Industrial i Soci Honorari de la nostra Associació, ocorreguda el dia 16 del mes en curs.

Profundament entristits davant la pèrdua que ha experimentat Vilanova i tots els que es preocupen de l'ensenyament, ens limitem a escriure les presents ratlles, reservant per a una altra edició parlar més extensament del nostre amic, per a retre el nostre tribut de dol vers qui tant va treballar per la prosperitat de l'Associació, posant a contribució el seu valiment, la seva activitat i els seus entusiasmes, per a aconseguir la dignificació de l'obrer per mitjà de la cultura, de la qual en fou un fervent propagador.

A la seva família, a la Junta de l'Ateneu i demés entitats a les quals pertanyia el difunt, expressem el testimoni de la nostra condolença.

= Aimants de totes les manifestacions de cultura que honoren i enalteixen gloriosament la nostra terra, ens fem ressó de l'èxit assolit per l'entitat artística «Orfeo Català», durant la seva estança en la capital d'Itàlia.

Roma ha aplaudit als cantors que, sota la batuta de l'eminent mestre En Lluís Millet, han encaçat un dels més ressonants triomfs, digne d'ésser registrat amb lletres d'or en el seu historial.

La nostra més sincera felicitació.

= Del senyor N'Enric Dulanto González, havem rebut un atent B. L. M. comunicant-nos el seu nomenament d'Alcalde i oferint-se en tot lo que representi un bé pels interessos de la nostra vila.

Agraïm al senyor Dulanto la seva atenció i li desitgem molt encert en el desempeñy del càrrec esmentat.

= El nostre estimat amic i professor, senyor En Josep Mestres Borrell i la seva distingida família, passen per la profunda pena de la pèrdua de la seva filla, la gentil i bondadosa senyoreta Na Mercé Mestres Araguás, morta en plena joventud, quan les il·lusions de la vida li somreien curulles d'esperances falagueres.

Acompanyem al nostre bon amic i mestre en el seu dolor i fem extensiva la nostra condolença a la seva apreciable família.

= Causen molt bon efecte els anuncis que decoren la paret interior del nostre Camp d'Esports.

Molts industrials vilanovins i alguns de fora, s'han donat compte que, degut al nombrós públic que tots els dies festius acudeix a les nostres festes, és el millor lloc de Vilanova per a realitzar una positiva propaganda, i, ja hom sab, que l'industrial que anuncia, torna amb ventatja les despeses que pot ocasionar-li el fer publicitat dels productes del seu negoci.

= La Junta Directiva està activant les gestions per a realitzar la projectada excursió a París.

= Les festes que es donen en el nostre camp, cada dia es veuen més concorregudes. Sembla, com dèiem en el número del mes passat, que els nostres consocis i el públic l'han convertit en un dels llocs de reunió més favorecuts.

= El diari *La Noche*, de Barcelona, ha publicat, junt amb un retrat del genial artista En Joaquim Mir, uns paragrafs elogiosos en els quals es fa un judici crític sumariíssim de l'obra d'aquell llorejat pintor.

Nosaltres, que considerem ben nostre l'esmentat artista, ens plau recullir la notícia, que afegeix quelcom més de glòria a la molta que pels seus mèrits té encaçada l'eminent mestre de la pintura.

= Avencen ràpidament les obres que es realitzen en el nostre Camp d'Esports, per tal de que prompte siguin una realitat les millores que per a comoditat dels jugadors i del públic va projectar la nostra Junta. Dintre pocs dies es procedirà a la construcció d'un gran dipòsit per a abastir el servei d'aigua. Els arbres que adornen l'estadi creixen amb molta vigoria. Prompte l'obra començada arribarà a la seva plenitud i, les generacions vinents, podran seguir el bon exemple dels seus antecessors continuant la tasca que, no exenta de sacrificis, està portant-se actualment a terme.

Fàbrica de serrar
de

Salvador Ventosa

Padua, 39 i 41 : VILANOVA I GELTRÚ

Dipòsit de fustes

Embalatges de totes classes

Serradures a 2'50 pessetes el sac

Es porten a domicili

AGENCIA, GARAGE Y TALLERES
LANCIA, S. A.

Automóviles

Camiones

Piezas de recambio

Stock oficial

PIRELLI

Cámaras

Cubiertas

Macizos

Rambla Cataluña, 123 : Tel. 1814-G

BARCELONA

TALLERS MECANICS DE
FUSTERIA EN GENERAL

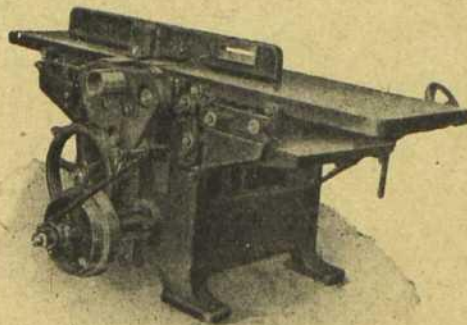
FRANCESC PRATS MARTÍ

Sant Antoni, 16,

i Lluna, 13

VILANOVA I GELTRU

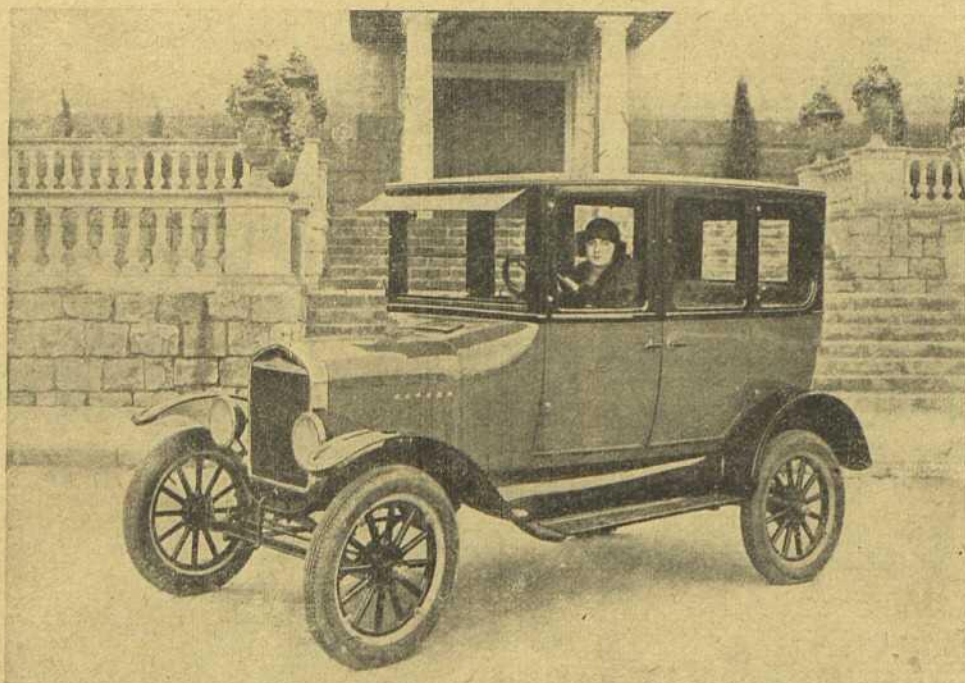
Talleres CABA

Agente Oficial de la

"FORD MOTOR COMPANY S. A. E."

Lincoln *Ford* Fordson

AUTOS - CAMIONES - TRACTORES

Stock de piezas de recambio.
Gasolina, aceites y grasas.

VILLANUEVA Y GELTRU